

4 forfattere
4 tekster
2021

4 — 4

Anna Kleiva
Endre Ruset
Kirstine Refstrup
Victoria Kielland

SVIK
UNNFALLEN
EKSTASE
SINNE
GLEDE
LIDELSE
FORSONING

PÅSKE+
PASJON

64 opplevelsesdager

21.3 — 23.5.21

Fra inngangen til den stille uke til

1. pinsedag. Pasjon er lidelse og lidenskap.
Lidelse i møte med verdens dødskrefter.
Lidenskap i møte med livets muligheter.
Påske er fortellinger som former vår kultur
og driver mennesket til frihet.

Påske + Pasjon – i regi av

KULT – Senter for kunst, kultur og kirke,
Oslo Bispedømmeråd, Kirkelig Fellesråd i
Oslo og Domkirkeakademiet. I samarbeid
med bispedømmene Borg og Tunsberg.

Les mer på

www.paskeogpasjon.no

Støttet av:

Norsk Kulturråd og Kulturetaten i Oslo kommune

Design: Rayon

Forfatterkonseptet 4 – 4 ble i 2021
gjennomført for fjerde året på rad.

Gjennom 4 – 4 ble *stedet*
Mariakirkeruinen og *situasjonen*
påskeaften utforsket.

Fire skjønnlitterære forfattere ble
invitert til å skrive hver sin tekst og
urfremføre den i Mariakirkeruinen i
Middelalderparken i Gamle Oslo på
påskeaften.

Grunnet koronapandemien kunne
ikke de planlagte urfremføringene
finne sted, men tekstene ble
forfattet.

Tre kvinnelige forfattere og en
mannlig deltok, fordi det speiler
beskrivelsene evangelietekstene
gir av situasjonen når Jesus
utåndet på Golgata. Da var
det, med unntak av disippelen
Johannes, kun kvinner tilstede.

For forfatterne ble *stedet*
Mariakirkeruinen og *situasjonen*
påskeaften aktivert på tre måter:

1.
I forkant av skriveprosessen ble
det gjennomført 1 til 1 befaringer i
Middelalderparken.

Mariakirken ble reist på 1000-tallet som en
liten trekirke. Den ble senere utvidet og var,
da den ble revet i 1542, en av landets største
kirker.

2.
I forkant av skriveprosessen leste forfatterne
Markusevangeliet.

Det forteller at det var tre navngitte kvinner
tilstede under korsfestelsen, kapittel 15, vers
39-41:

Da offiseren som sto rett foran ham, så
hvordan han utåndet, sa han: «Sannelig,
denne mannen var Guds Sønn!» Det var også
noen kvinner der som sto på avstand og så
på. Blant dem var Maria Magdalena, Salome
og Maria, mor til Jakob den yngre og Joses.
De hadde fulgt Jesus og tjent ham da han var
i Galilea. Det sto også mange andre kvinner
der som var kommet opp til Jerusalem
sammen med ham.

3.
I Markusevangeliet er tiden mellom
langfredag og første påskedag ikke omtalt
med ett eneste ord. Dermed blir påskeaften et
teksttomt rom i Markusevangeliet.

Gjennom fraværet av omtale av påskeaften,
og tomheten som ruinen markerer, skapes det
et interessant tolkningsrom.

Vennlig hilsen

Knut Erik Tveit

Prosjektleder/kurator for Påske og pasjon

1 — 4

Anna Kleiva

—

Sabbatum sanctum

Sabbatum sanctum

Det er laurdag. Himmelen i hagen har ein flammande skiten farge. Buklete appelsinfarge. Murvegg. Ingen rører seg. Himmelen innover fjorden har ein veikt blå farge. Himmelen over kyrkja er grå og regnet siplar. Slaps.

Sola går ned som ei kule, sprutar utover himmelen i hagen. Krysta blodappelsin. Fikenfrø knasar i tennene. Himmelen i hagen brenn og linnar. Dei går til marknaden for å kjøpe nellikspikrar, nardus. Nattfiolane angar kvitt og breitt i skumringa. Det er alt.

Krydderet, laurdagskvelden. Det er alt. Dei glir som eit triangel gjennom gatene. Krydderet ligg i haugar; kjegle, pyramide, triangel. Dei veg og reknar, får krydderet i små posar. Posane heng samansnørte i hendene deira, pendlar, duftar.

Det er laurdag. Kvelden er ikkje varm, men tom. Blå, bein, kolna. Husveggane ru. Lufta er tom og gatene blir tømde for folk. Dei tre går frå marknaden og fyller inn lufta med angande krydder. Kjolestoffet blafrar om anklane, slår ut i mørkret. Éi av dei legg noko gyllent og seigt mellom tennene, tygg. Det står ein korridor av ange etter dei, sandeltre, kalmusrot, virak.

Helgelaurdag. Natta stuper nedover dei tre, viskar rørslene ut. Usynlege. Berre dunsten av krydder og lydane i kjolestoffet. Djupt blå, semska, tjukke lydar. Mjuka, midnattsblå. Dører som blir lukka inntil eller skritt i den gule grusen. Balsamdropar. Kvinnene forsvinn i natta.

Svart laurdag. Skyene sig ned i slapset. Heile laurdagen ei søkkande rørsle.

Regnet legg seg i dammar i snøen. Dammar av fotspor. Dammar i dei ulike kammera i kongekyrkja. Som ei stubbmark står muren i væta.

Muren er våt og grå: ein uforklarleg varme. Eit purpur skjær.

Dette er det mest nakne: sølvgrått slaps, lauvtre om vinteren, graset under regnvatnet som har demt seg opp i små kulpar i kongekyrkja, ruinane.

Så usselt. Einsemnda ligg i halsen som ei tørr, tom gate.

Steinane har ein varme i seg, i gråfargen. Ein farge som kan tyggast, ta form, vekse opp som kappe eller katedral, ein levande stein.

Dypp deg i kulpen. Tøm honning over hovudet. Det glør av ruinene, eit purpur skjær. Ein gyllen pastill på tunga. Eit omriss av ein fot, ei kvinne.

Over fjorden løfter himmelen seg enda høgre og dei glir innover. Vatnet er stilt og speglar himmelfargen kald. Dei står fremst i stammen. Ho eine har ei kappe som er raud som midten av eit jordbær, ferskenmjuk. Kappa ligg så vidt i slep attom henne. Ho andre har kongebå ringar under augene.

Ringar på hendene. Dei kjenner sola på ansiktet, den kvite sola som vekker snøklukkene og kusymrene, og vinteren renn ut av dei, ned i sjøen. Det veks roser i kinna på dei. Det er ingenting anna enn sjøen og sola og sankta Maria.

Det er laurdag. Dei stig i land på ei varm mark, graset har spirt. Mjuk stein i skiver. Kvinnene vaskar føtene i vasskanten og stig opp på steinhellene. Sola stimlar opp i fotsolane deira. Ho eine løfter blikket.

Himmelen er blå og dagen er ingenting.

Dei har vaka så lenge. Visjonar om spyd, kjettarbål. Bulmeurt som vaknar or dormen. Lengten dreg i dei. Vinden kvesser seg mot veggane på kongekyrkja. Det er enno tomt. Kvinnene ventar.

2 — 4

Endre Ruset

—

Påskeaften

Gud var Gud i natten.
Gud var Gud i stjernene.
Gud var Gud i søvnen
i sorgen og i savnet.

og Gud gikk i søvne
naken, uten klær
gjennom kirkegården
til Gamlebyen Gravlund.

Gud passerte graven
til Oscar og Alfride
som hadde ligget stille
i nesten hundre år.

Etter han på stien:
skyggen hans på slep
Mens Gud passerte porten
mot Oslo Hospital.

Småbarnsmødre smilte
alkisene skrattet
da Gud nesten ble påkjørt
av blåtrikken til Ljabru.

Gud gikk over veien
langs gamle Oslogate
og ned i Kanslergata
til Middelalderparken.

De som kunne se han
sa: Der går en fortapt.
Og de som kunne høre
sa: Der går en som gråter.

Gud fikk øyne.
Fra øynene rant tårer.
Og Gud fikk kinn
og kinnene var våte.

Han stoppet i ruinene
av Mariakirken.
Der sørget han usynlig
mens snøen falt som regn.

Noen sa at døden
er rommet uten vegger.
Og noen sa om sorgen:
Et vindu uten tak.

Først stod han alene
og sørget over sønnen
før han fulgte vannet
inn mot Oslo S.

Gud var Gud i natten.
Gud var Gud i stjernene.
Gud var Gud i søvnen.
i sorgen og i savnet.

3 — 4

Kirstine Reffstrup

—

Páskar

Páskar

Jeg er Salome, jeg står i mørket, foran meg byen, lyser i kubistiske strukturer, alt er flytende metall, droner, store sorte fugler flyr over byen. Huden tørr av avspritning, håndvasking, tektoniske plater skyter seg opp over hverandre. Jeg har gått barbeint gjennom Europa, nå kneler jeg foran byen. Barcode, skanner vannets speil, ned, ned, veien snor seg og veiskiltets trekkanter, reflekser lyser opp, mørket, skrikgrønt gress, gresset, redselen. Containerområdet er øde, tagging på den ytre veggen, hemmelige beskjeder til meg, fete turkise og gule bokstaver: POP, SFO, LAS. Jeg skriver navnet mitt, sprayer, ser det utenfra, det har makt; SALOME. DRONNING SALOMON. Jeg teller de siste skrittene foran bygningen, den enorme, som kan ses fra alle verdensdeler, to sorte, forkullede tårn, har allerede brent ned og er bygget opp igjen, kneler foran bygningen, trekker hetten vekk fra ansiktet og inne, innenfor, et bål, der sitter det to andre, først bare silhuetter, hetter, ansiktene gjemt, kvinnenens, den enes ansikt, har kanskje sett henne før, på veien, men jeg tør ikke, tør ikke si det, jeg er ikke sikker på, om det var henne som gråt, badet blodet sitt i en annens, i gresset langs veien, de sier: kom, hei, sett deg ned her, her er plass til deg, gi oss de seneste nyhetene fra verden. De gir meg et glass melk, spyttter, dammene på gulvet, taket, under sperrene, legger hodet tilbake, ser. Det er et stort avlangt kar innenfor, gravd ned i jorden, kvinnene sitter på huk, de dypper hendene i karet, vannet skifter farge alt etter hvilken kvinne som rører overflaten som blir speilblank, strekker seg ut, metallisk, flat, viser ansiktet helt tydelig, ansiktet i grimaser, ler og gråter samtidig. Kvinnene flår en rotte, så en fugl, pica pica, strør fjærene, sorterer innvollene, leser i dem, hektisk med fingrene, lukkede øyne, mumler, synger lavt. Jeg vet at de har ventet på meg, de ser opp, ved inngangen nå, en massiv skygge av kvinner, trenger langsomt inn i bygningen, de svarte fjærene danner en gullkrone, over oss, mellom sperrene, er månen et blodegg.

4 — 4

Victoria Kielland

—

I en pøl av noe menneskeskapt

Alt som ikke ble sagt, alt som lå mellom linjene, alt det guddommelige som kom fra et menneske, det som aldri ble blottlagt, alt det grusomme, alt det paranoide, alt det hyperkonsentrerte, alt det voldsomme. Alt det ingen egentlig orker å se på eller noensinne ville ha. Hva finnes der i alt det som ikke sies, hva blir igjen i mørket? Bak øyelokket? Når eksistensen blir for voldsom og livet krymper seg sammen? Hva blir igjen av et menneske som ikke blir invitert inn? Av den som må holde seg skjult? Hva skjer med den som ser mønstre og bevisste handlinger overalt, i den minste lille stein, i den minste lille rykning, kjærligheten i himmelriket? Hva skjer med det menneske som blir bedt om å tro? Tro på at skaperverket er stort nok til å romme det minste lille sandkorn og den største elefant, og hva skjer med den som ikke klarer? Med den som ikke vil? Som verken klarer å tro på frelsen, tolke symbolene, eller holde sorgen i sjakk? Hva gjør det med et menneske å få bekreftet det onde, og forstå at likevel, vil det gode gå tapt? At det ikke finnes noen balanse eller rettferdighet? Hva skjer når tilgivelsen blir slått ut av kroppen, når menneskene nekter å tro på barmhjertigheten, eller varmen eller nåden lenger, at noen vil en vel, hva skjer når et barn dør? Hva skjer når et menneske blir testet og ofret? Hva skjer når et menneske forstår at det som var sant, ikke er sant lenger, at en hemmelighet slapp fri, og noe nytt kom inn i siden på øyet, i horisonten? Hva skjer med det mennesket? Når sannheten måtte dele plass med alle de andre? Grådig, fattig og syk, at livet måtte leves stykkevis og delt, med flere av dem, fra ulike vinkler. En sannhet i fanget og en i brystet, en i handa, at det går an å sitte med flere, at det finnes ufordøyd skyld, at det er det alt handler om. Frykten for å bli lurt, eller at noen skal slutte å elske deg. Tilgivelsen. Kjærligheten i himmelriket. En åpen munn som ikke klarer å fordøye hva som har skjedd, røde hender som prøver å vaske seg selv rene, hva skjer med et menneske som ikke vil holde ut? Som tror mer på alt som ikke blir sagt, enn det som vibrerer mellom leppene her og nå? På det som glitrer i speilet? På sikkelet i munnviken. På alt som ligger mellom linjene, på den dårlige tiden, på alle

vaksinene vi ikke tror på, på følelsen av å ha døden luskende i ryggen, av å stirre sommerfuglen rett inn i øyet, den flimrende vingen, hva skjer i det øyeblikket? Når mennesket forstår at livet i all hovedsak består i å holde ut ubehag? Når blir man profet i eget hus, i egen hytte? Når blir viljen sterkere enn troen? Rød i ansiktet og blank i øynene, når blir håpet bare en blek skygge i isolasjonens navn? Hva skjer med et menneske som slutter å kle på seg, som ikke stoler på noen? Som prøver å skrape ansiktet vekk hver eneste morgen? Den kokhete kluten mot det gustne ansiktet. Som har sittet isolert for lenge? Når forstår mennesket at det som gjør oss små, også er det som gjør oss store? Groteske, ubehagelige, hva skjer med et menneske som slår i hjel et annet? Som dreper sin kone? Som avviser sin flokk? Når er det bare avmakten igjen? Når finner vi frem til de andre? Når lukkes døren, og når slutter ansiktene våre å gi mening? Hva skjer i sykdommen og dødens tegn, i medisinen? Hvem kan redde oss? Alt hva Gud har skjenket menneskeheten, alt vi bare vil drukne oss i, ånden er villig, men kroppen er svak, den sinnsyke kjærligheten, Guds nærvær, blir et menneske sterkere eller svakere av å bli forlatt? Kjærligheten i himmelriket, når det skjønner at det er ikke nok kjærlighet igjen? Hva skjer med et menneske som har avvist verden, før verden har rukket å avvise det? Alt er synlig for alle, man må bare evne å se det. I hendene, i ansiktet, i kjærligheten, i himmelriket. Hva betyr det når noen sier om et menneske at det har blitt verre? Når det stadig dyttes nærmere kanten og bare hører ekkoet av sin egen stemme som knuses mot fjellveggen? Hva blir en besettelse? Når er et menneske sykt? Eller friskt, eller bare et menneske som aldri får sove, som er blå av skjermlys i ansiktet, som blir latterliggjort, som skriker høyt? Hva skjer når skriket skjærer som en uro gjennom kroppen? Hva skjer med dem som aldri slutter å skrike? Som skriker så høyt at alle til slutt tror det er en grunn til at de skriker? Hva skjer når ingen forstår skriket? Eller at skriket bare blir en dump lyd i brystkorga? Hva skjer med verdigheten til det menneske? Når mennesket ikke tror på at det fortjener bedre? Når det stadig presses

mot ytterpunktene? Hva skjer med det mennesket som vil ha hevn? Profeten som ikke holder ut den øredøvende stillheten, handler det bare om å bli sett? Om å bli plukket opp av den pølen man befinner seg i? Når finnes det ord vi aldri kan ta tilbake? Når skal noen redde oss? Kjærligheten i himmelriket. Det himmelriket vil revne opptil flere ganger, vi vil bli ensomme og desperate, men hvordan bråstanser man og snur og går i motsatt retning? Og hvem vet egentlig noe som helst? Om hvem som skal elske en og hvordan? Om hvem som skal bli med videre? Om hvilke ord som blir formulert som gjør at vi husker dem, og heller aldri tilgir? Hvilken kjærlighet som blir den mørkeste og vanskeligste å bære? Hva skjer når noe lever på bekostning av noe annet? Hva skjer når lammet ofres og legemet dør? Vil vi ha noe å hente på å komme oss opp fra bakken, fra gresstustene og jordfleckene? Alt som ikke ble sagt, som bare lå der mellom linjene, blodets vei gjennom kroppen. Helt opp til øyet, et drenert utgangspunkt.

Til slutt vil det ikke finnes noe mer å miste.

K
NFALLENHET
STASE
NE
EDE
ELSE
RSONING

www.paskeogpasjon.no

PÅSKE+
PASJON